

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V ednosti je moč“.

„Edinost“ izhaja vsako sredo; cena za vse leto je 4 gld. 50 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr., za četrta leta 1 gld. 30 kr. — Za oznanila, kakor tudi za poslanice se plačuje za navadno tistopostno vrsto: 25 kr. če se tiska 1 krat, 22, če se tiska 2 krat, 20 če se tiska 3 krat. Za vseje črke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cena v primeri manjša.

Naročnina naj se pošilja upravnstvu (Veduta Romana št. 106). — Vse drugo uredništvu. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi brez posebne vrednosti ne vračajo. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v okolici Na Oplinah, na Proseku, v Barkoli, v Bazoviči, v Štednji in M. Magdalena zg.

Vsa pisma,

namenjena uredništvu ali upravnstvu našega časnika, naj blagovolé čest. dopisniki i naročniki pošiljati: „Veduta Romana št. 106.“ Ker se je gospod Dolinar odpovedal uredništvu, naj se tedaj njemu nič več ne pošilja, kar se tiče „Edinosti“.

Uredništvo in upravnstvo.

SOCIJALIZEM - KOMUNIZEM.

Revščina in bogastvo, ta dva zakonska, rodita otroka, ki se mu komunizem pravi. Najprej si oglejmo „bogastvo“. Bogat človek je oni, ki ima toliko imenja, da je sam zadovoljen, in potem mora pa tudi več imeti od drugih in ti ga morajo sami za to spoznati. Ta izraz z besedo „bogati“ ni popolnoma določen, na deželi imamo kmeta brez dolga uže za bogatega, po velikih mestih mora pa bogataš uže blizu ali več sto tisoč goldinarjev imeti. Na Francoskem je moral bogataš 60,000 frankov na leto dohodkov imeti, da se je smel bogatašem zvati in pod 300 frankov ali 120 goldinarjev se pa uže k revežem prišteval. Galiani pravi: Revščina jednega ali drugega naroda se tako vidi: najprej izgine denar iz dežele, potem se počno hiše podirati, ljudstvo se iz dežele izseljuje in nazadnje pa še zemlja nerodovitna postane. Vse to se pri nas zapazuje. „Sur“ pa drugače misli in pravi: Bogat narod je tisti, ki si je od zemlje kapital pridobil in ga posodil. No, pri nas nemamo nič prihranjenega, vse in vsak kmet je skoraj nad glavo v dolgovi. Naši nacional-ekonomi trdijo, da se narodovo bogastvo spoznava na teh le znamenjih:

1. Bogat narod povzije mnogo dobrega mesa in druge dobre in tečne hrane.
2. Davki se pri bogatem narodu ne iztirjavajo z silo, ampak se prostovoljno odrajtujejo.
3. V cerkvi in šoli se ne vidi raztrgane obleke, vsa obleka je močna, draga in več let trpeča.
4. Ceste in pota so v dobrem stanju in jih občine same iz svojega nagiba popravljajo.
5. Denar se drugam posoja ali se pa rabi, da se gospodarstvo večja i boljša.

Pregledimo vse to, pa presodimo, ali smo bogatini ali reveži. Po mojih mislih smo reveži večinoma vsi, bogatinov imamo le malo število. Ko bi bili vsi bogati, nas bi v nedeljo nobeden netel obriti in t. d.

Mi imamo sedaj pri nas večino revežev in malo bogatinov, v sredini mej obema jih je pri kmetih le malo. Največja sovražnika sta si siromak in bogataš, ker prvi ne more nikoli več bogataš postati. Ko bi imeli pa še močen srednji stan, še bi siromak upal do te stopinje priti, on bi ne obupal, ne gledal po premoženju bogatega. Po mestih zapazujemo najrevniše in najbogatejše sosede, in kder je malo trdnega srednjega stanu, tam se rodi ko-

munizem, kateri ima svojo moč v množini obubožanih ljudi. Naloga vsake države je bogastvo i revščino zadržavati, ker pa večina sama za to skrbi, da preveč ne obogati, treba je le še proti revščini delati.

En kmet plača 200 gold. davka, drugi pet, in vendar imata oba le en glas pri glasovanju za narodnega poslanca, dasi tudi bi moral imeti prvi po vsej pravici 35 glasov več. Tukaj vidimo, da vlada tudi ne dovoljuje bogatejšim še bolj bogateti, kar bi se na račun revnejega lahko godilo.

Da se komunizem širi, to pospešujejo preproste postave v marsikakem obziru, na primer prosto ženitovanje, na voljo dano obiskovanje cerkva in vsled tega propad vere in nemoralno življenje, za kar se nikdo ne kaznuje. Mnogo je duhovnom odvzetega, pa vse to na škodo posamnega in cele države. Veliko bi se dalo lahko župnikom v preskrbovanje, kar imajo dandanes okrajna glavarstva in vse bi bilo ceneje urejeno. O tem bom o priliki še govoril.

Obrtnija plačuje še dobro svoje delalce v mirnih časih, ko se pa vojna uname in obrtnija 1 ali 2 leti počiva, zapazuje se mej delalci druga misel, hočejo namreč manj delati in več služiti. Največja obrtnija je na Angleškem, kadar bodo pa Angleži z Rusijo ali katero drugo močno državo eno ali več let v vojni, potem na Angleškem nastane najhujši socijalizem, in Angleško propade. Pri nas se za kmetištvo malo ali nič ne dela, več pa za obrtnijo; naši poslanci za obrtniške šole govore, za kmetiške se pa ne menijo. Podpora bi morala na vse strani biti, nobeden stan se ne sme zanemarjati. Napoleon je za kmetištvo storil več, nego vsak drug vladar in zarad tega imajo Francozje srednji stan, na Nemškem in Avstrijskem gre pa narobe in zató v teh državah komunizem zasadi močnejše korenike, nego na Francoskem.

Brezverske šole, brezverski zakoni, divji zakoni, prevelika državna in deželna skrb za napravo sirotništva in predobra postrežba v njih in kaznilnicah; vse to so vzroki, da si sami komuniste gojimo i skrbimo za take, ki nam po nekoliko časa vse vzmó. Prepostimo ženitovanske postave občinam, in državne in deželne sirotništvoice k malu same izginó. Siromake, katerih siromastva je občina kriva, naj občina sama živi. Stari Greci so komunizem sami širili, ker so prosto ljudstvo brez vsega dela napajali in v kazališta brezplačno puščali. Vse to so morali plačevati bogataši in vsak, kdor je ubožal, imel se je srečnim.

Komunizem ne pozna ni zakona, ni družine, malo ali nič vere, vse je brez glave in uma narejeno. On se pričinja širiti tam, kder je na rakovi poti država, katera nema zdravih oživljajočih postav; pri nas bi se bil gotovo uže tudi v večji meri pokazal, da nam ni narodnostni prepričilo toliko truda in časa vzelo.

Denašnji vrta za otroke (Kindergärten) so tudi sposobni, da se otrok uže v prvih letih roditeljev odvadi in velike družine privadi; potem se odgojevajo še v šolah tako, da na dom pozabijo. Vsa ta znamenja in sredstva v pro-pah komunizma imamo uže povsod pri nas.

Domobranec.

Podlistek.

Perice v tržaški okolici.

II.

Zdaj, pa dragi bralec, hočem ti v kratkem opisati škodljivi upliv, ki ga ima ta ženska obrtnija na domače življenje sploh, na telesno zdravje, na naše kmetištvo in na občno gospodarstvo v tržaški okolici.

Kar zadeva domače in družinsko življenje pri naših okoličanih, moram s teškim srcem izreči, da je uže zdaj jako podobno onemu, ktero nahajamo bolj pri mestnem pokvarjenem nižjem ljudstvu, posebno v tistih krajih, kder prebiva večidel delalskega stanu. Prenehalo je uže davno pri naših rojakih v okolici ono prijetno idilično življenje srečnega, z svojim stanom zadovoljnega kmeta, kateri ne pozna pregreh pokvarjenega meščana, katerega ne noudaje hrepenenje po nečemurnih, nepotrebnih stvarih, kateremu je vse sveto, kar je domače, ki nahaja v veri, in povzdigovanji do Boga največjo tolažbo in podporo v trdem boji za ohranjenje svojega življenja. Vidimo pa — žali Bog — večidel razrušene družinske razmere, vedne prepire v lastni hiši in mej

sosedi, neumno posnemanje mestnih, jako škodljivih običejev in navad, zanemarjenje ljubezni do svojih najbližnjih sorodnikov, oskrunjenje svetih reči in mnogo drugih napak in pregreh.

Res je, da vsega tega niso krive naše perice, da so to navadni nastopki občevanja kmetov z meščani; ali trdno prepričan sem, da vse te slabosti ne bi segale tako globoko mej naše ljudstvo, ako bi okoličanske vestno spolnjevale svojo sveto nalogo kakor žene, kakor matere in gospodinje.

Ako perica dan za dnevom obrača vso svojo skrb le na perilo, na ta pičli dobiček, ako popolnoma zanemarja vse leto in vse svoje življenje lastno hišo in premoženje, svoje otroke in svojega moža, mora ona zgubiti vso veljavo kakor gospodinja i mati ter postane le delalka pri hiši. Otroci žive, kakor zapuščene sirote, brez vsacega nadzora in varstva, ker oče dela ves dan v mestu, mati pa pri potoku, in mladi se smejo klatiti, kder jim ljubo. Prvo in glavno odgojo dobiva otrok le od svoje matere in od nje je večidel odvisen duševni njegov razvoj; tukaj pa se mati prav malo briga za svoje otroke, ker perilo je nje glavni kapital. Zato pa vidimo tudi, kako strašno se maščujejo otroci nad svojimi roditelji; ljubezen in spoštovanje do njih je tukaj le prerodka prikazen — vedni prepri, proklinjanje in zaničevanje, to je žalostni sad slabe odgoje otrok. Kdor zna, kako težavno je otroke dobro odgojiti, kako potrebno je, da mati vedno na svoje dete pazi, da je varuje poškodovanja i pohujševanja; da bi vsak

Dopisi.

V Gorici, 17. februarja.

Pust je nehal naganjati svoje burke, a slabo se je letos sponesel. Videla se je revščina v viših krogih, kakor v nižih. Naš „korso“ nij več imena vreden! En par kočij iz aristokracije, dve iz demokracije, pa par pijancev zraven; nekoliko barvanega zrnja in veliko množico radovednega ljudstva, — to je vse, kar smo videli na starodavnem Travniku. Zvečer je bilo v gledišči še precej občinstva; a dolgočasili smo se, da je bilo groza, ker naše navadno opravljene šeme niso imele — ni živjenja, ni duha.

Goriška čitalnica sme biti z letošnjim predpustom zadovoljna. Imela je dva krasna plesa, in zadnji je bil sicer živahen, a ne tako, kakor smo se nadejali, kajti plesalo se je onega večera na več krajih, in mrzli rodoljubi — ki se pri takej priliki odtežajo — ne premišljujejo zadosti, da je narodno društvo prvo.

Laska „Ginnastica“ je zopet oživela, to je: oblekla je novo sukno: „Società di musica, drammatica e ginnastica“; sicer pa se nam zdi, da smo prav tam, kder smo bili. Na debeli četrtki je osnovala tako zvani „otroški ples“. Uredovalec se je moral bati, da mu zdaj — zdaj kaka mala plesalka iz četvorke zbeži — na materini prsi. Tak, izključivo goriško-laski „napredek“, zdi se mi nevaren, ker mesec prej in mesec pozneje v otročjih mlečnih možganih ne roji drugega, nego ples. Ne vem, kaj bi rekel Fröbel temu! Stari fantje uže smo bili i še prezgodaj se naučili!

„Concordia“, to nekdanj ponosno nemško društvo, začelo je pešati. Pred dvoma mesecema je bilo prisiljeno na meščanstvo se javno obrniti, ter osnovalo je velikanski koncert v silno pomoč — ne sedanjim brezštevilnim revežem v deželi, ni Istranom, ni španjskim povodenjem — ampak svojej prazni denarnici. O pustnem času pa je prepustila krasno svojo dvorano nižjim častnikom topničarjem in tudi pešcem, da se je poleg odličnih gospej mogla zavrteti tudi kaka vojaska Micika. Pravijo, da je neka izgubila dva zastavna listka. Časi so se jako spremenili! Kdor visoko leta, nizko sede!

Da pustno kroniko končam, naj vam še povem, da je pri nas letos borno malo prejelo sladki sakrament sv. zakona. En doktor in par družih meščanov — Lahov; en vdovec i par kmetov — Slovencev. To je vse izmej 50,000 prebivalcev! Moj prijatelj mi je prav trdil, da je ženitev popolnoma prišla iz mode, — ter se ne povrne, dokler ne bodeimo imeli tri dobre letine zaporedoma.

Državna dela pri Ogleji, na kanalskem klancu in na ajdovski cesarski cesti so se uže pričela, ali zaslužek je tako slab da nij živeti — nij umreti. Za veliko silo je sicer vse dobro, nadejamo se vendar, da se pridnemu slovenskemu delalcu, ki pri trdem delu ne more živeti ob samej suhej polenti, zaslužek primerno zboljša.

Odbor, sestavljen večidel iz plemenitašev, v podporo stradalajočim na Goriškem, nabral je uže po I. izkazu gold. 5267. — Pač lepa svota! Da bi se le res potrebnim naglo pomagalo. Kdor kitro pomaga, dvakrat pomaga.

človek moral v mladih letih poginoti ali zdvijati, ako ne bi roditelji, ali kdo drug mesto njih za nje skrbel; komur je znano, da najimenitniši in najtrdnjši nauki, kateri mu ostanejo za vse življenje v srci vtisnjeni, da so ti nauki tisti, ktere je dobil od svojih roditeljev v mladih letih: ta mi gotovo pritrdi, da v takih okolnostih, kakor sem jih zgorej omenil, ne moremo pričakovati dobrega nastajanja, ampak le spačen zarod.

Od sinov tako nemarnih roditeljev se ne more domovina nadejati nič dobrega in vsak domoljub mora obupavati nad srečo in blagostjo naše okolice, ako se ne boče skrbelo za to, da se odpravijo te žalostne razmere. Strah pa nas je, ko opazujemo, da se le površno opominja, svari i toži o pokvarjenosti mladosti i nemarnih roditeljih. Proti tako hudej in tako nevarnej bolezni treba prav močnih zdravil, ostrih sredstev, sicer dobomo v okolici prav tako sprideno ljudstvo, kakor je v mestu.

Kako pa je z gospodarstvom sploh? Najmočnejši steber dobrega gospodarstva v vsakej kmečkej hiši je razumna, delalna, skrbna gospodinja. To so znali uže prastari naši očetje, ker oni so nam zapustili rešnični pregovor, ki pravi: gospodinja tri vogle hiše podpira, gospodar pa le enega, če pa tega spusti, vsa hiša se razvali. Gospodinja skrbi za snago i lepi red v hiši, v hramu, v hlevu, na zemljišči. Vsa ta mala opravila spadajo pod njeno oblast; marsikaj, kar možki zanemarjajo na zemljišči, vé ona na korist porabiti; nje delo se povsod vidi,

Kako je sedaj z nami? Dva koraka naprej — dva koraka nazaj!

Iz vsega upanja in obljube, iz vsega protivičenja in groženja, iz te kronične ministerske krize — rodilo se je nekaj! No, rešeni smo one politične soparice, grof Taaffe nam je prepodil mamljive sanje, da sedaj laže — počivamo.

Torej ministerstvo je dogotovljeno, skrpano. In kaj javno menjenje? — Čudni glasovi, temna prorokovanja gredo od ust do ust; poslanci sedme velevlasti, časnikarji — quot capita, tot sensus — podirajo drug drugega s svojimi ugibanji; oni pa, ki vidijo tudi jedno pód pred sabó, tekajo simo tamo s kadilom, da počasté nove kralje — „ad captandam benevolentiam“. Nič gotovega se ne more povzeti, kako življenje, kako delovanje bode novemu ministerstvu.

Istina je le, s cesarjevim podpisom potrjena istina, da je glasoviti Stremayr zdrsnól z magisterskega stolóvja na pravno katedro — a Conrad baron Eybstedt da je imenovan učnim ministrom; baron Kriegs-au ima voditi finančne zadeve državi. In temu se delajo opómnje, zlobne in titolapske, povšečne in nevšečne, prave ali neprave — kedo vé? Sama sebičnost. Kaj pa mi Slovenci? Malo sebičnosti je na nas — sodimo tedaj po svoji premalo-sebični pameti!

Oficijozni časniki se ne utrudijo s hvalo, kako modro je pogodil grof Taaffe, češ, da se je s tem novo osnovanim koalicijskim ministerstvom ohranil nad strankami. To so večinoma one časnikarske vetrnice, ki so pred časom napovedavale križansko vojno ministerskemu predsedniku — a sedaj ga zagovarjajo na vsa usta, da pri tacih parlamentarnih okoliščinah, posebnó pa da mu pri tako „čudno in nenaravno“ sestavljeni desnici nij bilo druge rešitve, nego nasloniti se na koalicijsko ministerstvo, da posreduje mej prepiri ter ne hromi parlamentarnega mehanizma. Tako názovi — liberalni listi, — mi si pa mislimo, kar hočemo in govorimo, kar smemo!

„Politik“, imenuje novo ministerstvo „Verlegheitsministerium“! Za isto! V velikej zadregi je visel grof Taaffe: a s temi novimi imenovanji se mu je peza odgovornosti še izdatno povečala. Videti je, da je situacija zmóglá grofa Taaffeja, a ne grof Taaffe situacije! — Conrad odtehuje Kriegs-au-a, Stremayr paralizira Falkenhayn-a, Korb anuljuje Pražaka itd. Taaffe pa ostane sam; kako dolgo, tega ne vemo. In potem? Ali hočemo čakati, da stranke v mejsabojnem boji onemorejo — a ne, da se spravijo, sporazumejo — vsi za jednega, jeden za vse — kedar gre za težnje národov in ž njimi za državo? Tega ne pričakamo po tacih koalicijskih potih!

Dokler prašanje, zadevajoč razne národnosti v Avstriji, nij razrešeno — dotle je vse drugo le prazno delo.*)

Budislaw —rb—.

*) Mi se ne njemamo popolnem z menjenjem gosp. dopisnika; naša reč se vendar le, če tudi z veliko težavo, na boljše obrača. Do Conrada imamo zupanje i gotovo je, da Stremajrjevih čevljev ne obuje, kateri čevlji nas najbolj žulijo. (Ured.)

Z Dunaja, 21. februarja.

(Ministerska kriza rešena. — Novu ministra Kriegs-au i Konrad. — Nezadovoljstvo s tem imenovanjem. — Stari slovanski greh. — Zmaga dr. Vošnjaka v budgetnem odboru. — O memorandu čeških škofov i o knjez Lichtensteinovem predlogu. — Črtice iz dunajskih slovanskih društev.)

Vendar je ministerska kriza rešena! Bojevanje avstrijskih parlamentarnih strank za nova ministra je končano, in iz bojnega pozorišča se umakneta obedve stranki nezadovoljni. Kajti niti avtonomistička niti liberalna stranka si je popolne zmage zvesta; vsakej stranki se je v zrcalo kazalo, da Taaffejeva vlada hodi svoja pota, ter da se niti avtonomističkej stranki, ki bi imela biti vladajoča, niti ustavovernim kričočem nij hotelo ustreči. Sedanja vlada je s tem pokazala, da res vladati hoče nad strankami ter da noče nikakoršnému upljivju strank biti podvržena.

Navidezno je sicer vlada hotela obema strankama ustreči, tako si zatrjujejo oficijozni i za njimi drugi, ki ne smejo lastnih mislij imeti. Z ministrom financ baron Kriegs-au-om imelo se je ustreči želji avtonomistov, a naučnim ministrom baron Konrad-om se je zadostiti hotelo zahtevam levične stranke. O prvem se zagotovo trdi, da je odločen federalist ter Slovanom prijazen; o dru-

nje roka daje oni plemeniti obraz vsemu pohištvu, da na prvi pogled vemo, da tu vlada dobra gospodinja in da se v njegovih prostorih nahaja sreča z blagostanjem. Prav redke so pa take hiše v prijaznej naši okolici.

Navadno vidimo hišo zapuščeno, vse nepospravljeno, veliko nesnage, najjugnjsunše čunje leže po vseh kotih, v kuhinji, kder se jed pripravlja, kder otroci igrajo, kder se opoludne i na večer zbira vsa družina pri neprijetnej vonjavi umazanih cap — nikder reda, sploh vse tako zanemarjeno, kakor v deželi, kamor redkokrat zahajajo izobraženi ljudje. Večkrat, ko sem stopil v katero tako hišo, zbolelo me je srce, prestrašil sem se nesnage in velicega nereda v hiši; vprašal sem sam sebe: „Je li mogoče, da smo v naši okolici, blizu velicega, imenitnega tržiškega mesta, i da naše ljudstvo tako zanemari svoj dom, tiste prostore, v katerih se rodi i živi?“

Ko sem slišal o stanovanjih ubozih siromakov v Bosni, nisem se nikoli preveč čudil, ker večina naših stanovanj v okolici je bosniškim prebivališčem nekoliko podobna. I dom, ki je pravo zrcalo lepih in slabih lastnostij njegovih prebivalcev, nam tukaj kaže, da smo res še na nizkej stopinji človeške omike; to je pa tem bolj žalostno, ker je bilo, kolikor je meni znano, nekdanj v tem obziru dosti boljše; o tem tedaj v okolici ne napredujemo k boljšemu, ampak k slabšemu; ne vidi se, da bi naše šole, katerih imamo zdaj dosti več od nekdanj, o tej zadevi kaj koristile.

gem se le toliko vé, da je šolan uradnik, ki je vsem sistemom služil z jednako hvalevredno udanostjo. Pričakuje se, da bode minister nauka pravičen vsem narodnostim, da bode izvrševal §. 19. osnovnih avstrijskih postav v pravem smislu. Če tudi je skoro vse slovansko časopisje nezadovoljno z novo naimenovanima ministroma, vzlasti češko i poljsko, vendar čujemo tudi glasove, ki so jednaki onim „Slovenskega Naroda“, namreč: Bodimo zadovoljni, da nij prišlo kaj hujskega.

Uzroki nezadovoljnosti Poljakov so razumljivi. Oni so za gotovo računali, da bode kakov Poljak posedel stol naučnega ministerstva. O tem se je pisalo celo četrtletje v „Gazeti Narodov“, v „Zvon“, v „Dzienniku Polskim“, v „Czasu“ — to je v glavnih listih Poljakov. Čehi zopet so nadejali se, da mora kedó iz njih kluba postati minister i celó mi Slovenci nijmo bili brez upanja na ministersko stolico. Kder je toliko različnih zahtev, ne more se vsem ustreči. Sicer bi za sedaj gotovo še prehitro i morda zeló škodljivo bilo, ako bi bili sedaj že popolnoma avtonomisti zmagali. Stari slovanski greh, nesloga mej lastnimi brati, pojavila bi se bila gotovo Slovanstvu na škodo, v veselje židovskemu nemstvu. Saj vidimo, kaka nesloga je bila o glasovanji za zemljiško postavo, kakó se poslanci iz Češke jezé nad onimi Moravske; kakó so se pri tej zadevi vedli Poljaci. In ako bi se bilo jedne slovanskej narodnosti ustreglo, bila bi morebiti s tem nezadovoljna druga.

Velik uspeh imajo iz zadnjega časa zaznamovati Slovenci. V budgetnem odboru je bila sprejeta po dolgem bojevanji vrlega našega preborača za slovenske pravice g. dr. Vošnjak-a resolucija o vpeljavi slovenskega jezika v srednje šole. Nenam pravih besedij, da bi opisal veselje nad to slovansko zmago. Če prav se še lahko pripeti, da se ta točka vrže v poslanskej zbornici, vendar nas navdaje veliko upanje, da bodo Čehi, Poljaci, Dalmatinci i tudi mnogo nemških poslancev glasovali v zbornici za to pravično slovansko zahtevo. Vrlemu dr. Vošnjaku pak naj doni iz vseh slovanskih pokrajin zasluženi „slava“ za krepko njegovo postopanje.

Zadnjič sem vam opisal strah, ki je nastal v ustavovernih krogih radi spomenice čeških škofov. Poslanec Menger je svoje i ustavoverne stranke bojzani hitro razkril v interpelaciji, ki jo je stavil o tej zadevi na skupno ministerstvo. Ministerski prvosodnik je na to interpelacijo také odgovoril, da se nemških judov sme polastiti še večji strah. Taaffe je namreč izjavil, da se nedostaki novih šolskih postav, ki so se pojavili v teku dvanajstih let, popravijo i da mora za to pravico i dolžnost imeti vsaka vlada, ki dela državi v prid. Vsled take izjave je knjez Lichtenstein svoj predlog o preuredbi šolskih postav preklical. O Lienbacher-jem predlogu za znižanje šolske dolžnosti od 8 na 6 let se je začela večera debata, v kateri je češki poslanec dr. Čelakovsky govoril znamenit govor i kakor se kaže iz vedenja nasprotne stranke, bode ta predlog gotovo izročen posebnemu odseku.

H koncu še nekaj črtic iz tukajšnjih slovanskih društev. Nedavno je srbsko akademsko društvo „Zora“ z našim slovanskim dijaskim društvom napravilo lepo svečanost na spomin pred sto leti na srbskem književnem polji delujočega pisatelja Milovan Vidakovića. Pri tej slavnosti je bilo pričujoče mnogo odlične gospode, mej temi znani srbski polkovnik Horvatović, bivši srbski ministerski predsednik Kaljević s soprogo, ruski dvorni svetovalec dr. Murinov s soprogo, gosp. državni poslanec dr. Vitezić itd. Pelo se je mnogo južno-slovanskih pesnij, mej temi se je posebno prikupila slovenska „Jadransko morje“ od Hajdriha. Pevci društva „Slovenije“ pod vodstvom g. Jirika so ta večer želi mnogo pohvale.

„Zora“ priredi 27. t. m. besedo v enej najbolj znanih dunajskih dvoran.

Dunajsko slovansko pevsko društvo, ki slovi najbolj mej dunajskimi slovanskimi društvi, bode 3. marcija imelo veliko koncertno besedo s plesom. Isto društvo napravi 15. marcija zabavo na korist stradajočim v Istri. Polkovnik kranjskega polka je deputaciji slovenskega pevskega društva i društva „Slovenije“ dovolil, da bode smela njegovega polka godba pri tej zabavi za dobrodelni namen brezplačno igrati. L—v.

V Kopru, 21. februarja.

O) Kakor je bralcem „Edinosti“ uže znano, delale so se pričetkom t. l. potrebne priprave za železnico iz Trsta do Kopra.

Lahko bi naše učiteljice, posebno učenkam, vcepile ljubezen do snage, do lepega reda v domačej hiši i. t. d. ali one imajo druge nepotrebne reči otrokom v glavo ubijati, ali ta predmet, ki je po mojem menjenji silno potreben za duševni napredek vsacega ljudstva, čisto je zanemarjen, ker ni zapovedan.

In vendar so naše okoličanke najbolj marljive i najbolj delalne žene, kar si jih moremo le misliti — najbolj skrbne i štedljive (sparovite) gospodinje.

Če jej očitas, da hišo zanemarija, da je v njej nered i nesnaga, odgovori ti: „Ja, mi ne utegnemo na to gledati, mi se moramo zadosti s perilom ukvarjati.“

Ako se ozremo na zemljišča, v katerih so zakopani pravi zakladi naše okolice, od katerih bi vsa družina vse leto brez velike težave lahko živela — kako je vse zapuščeno, ali le za silo i površno obdelano. Žena, ki le za perilo živi, ne pozna niti vrednosti svoje zemlje, niti raznovrstnih kmečkih opravil, katerih se tudi ni nikoli učila in brez katerih mora vsako kmetištvo propasti.

Da bi naše okoličanke vso neutrudljivo delalnost, katero kažejo pri perilu, obračale na svoje hiše i na svoja zemljišča, bila bi vsa naša okolica najlepší vrt, v katerem bi živelo bogato, srečno, neodvisno ljudstvo. Tako pa vidimo, da po najbolj rodovitnih krajih raste plevel, da je vse golo brez sadnega drevesa, da so trte zdvijane; vse kaže, da manjka pravih gospodarjev. Če

Danes lahko iz najbolj zanesljivega vira poročam, da ima ona družba, ki hoče to progo zidati, uže dovoljenje. Pričetkom marcija dojdejo zopet inženirji z Dunaja, da se potem takoj prične izdelavati imenovana železnica. Zagotavlja se nam, da bode mo meseca avgusta, ali septembra uže novo železnico lahko rabili. Veseljem pozdravljamo to za naše okoličane važno novico. H kratki pa je dobila ta družba dovoljenje, da prične preddelovanje, trasiiranje za podaljšano progo do Izole in Pirana ter tudi v stran do Balj. — Konec prvega poluleta je bil tukajšnji srednji šoli in tudi možk. učiteljšču dne 21. t. m. — Radostjo smo čuli glas o „Slavčevi“ probuditvi; na Primorskem v resnici narodno petje napreduje, mej tem, ko se v sredini slovenski „Cecilijanci“ in „Necilijanci“ ostro nspadajo. Jedinost naj vlada — a ne vedno večni prepir, ki je brez vsake zdatne veljave.

Iz Ljubljane, dne 22. februarja.

Minol je nori predpust i nastopili so mirnejši postni dnevi. Naj mi bode tedaj dovoljeno, nekoliko poročati o „Sokolovej“ maskeradi, ki je bila pustni vtorek v dvorani ljubljanske čitalnice v primeri s prejšnjimi leti jako sijajna. Prenapolnjeni so bili prostori, v kojih se je gibalo okoli 600 oseb ter nad 300 mask, druga lepša od druge. Obžalovati je, da nemamo večje dvorane za ta večer. Nekateri mene, da bi maskerada imela še mnogo več upljiva, ako bi se napravljala v prostorih starega strelišča, ker tam bi mogoče bilo se še boljše zabavljati. Ker so na „Sokolovo“ maskerado povabljeni vsakovrstna društva in ima vsak pošten človek, ako plača vstopnino, prost vhod, obiskuje ga tudi marsikdo iz nam nasprotnega taborja, da se zabavlja zadnji dan ter izkazuje očetu pustu zadnjo čast. — Tudi ti želé, da bi se „Sokolova“ maskerada vršila na strelišči, kajti tam bi se lahko boljše imeli, ker so uže bolj domači; čitalnica pa jim je bila od nekdanj sem vedno le trn v peti. Mi vendar mislimo, da je najboljše, ako ostanemo v svojem hramu i se ne brigamo za druge, nam tuje želje. Kdo nam je porok, ako se maskerada prestavi v strelišče, da bode toliko obiskovana i da vzdrži pravi narodni značaj, kakor ga ima sedaj.

Ker uže o maskeradi pišem, naj omenim tudi neke prodrznosti. Stedry je ime onemu lepemu gospodu, koji se je priplazil v dvorano z vstopnico, katero je nekdo zgubil a drug našel in jo njemu na „puf“ prepustil. Odbor je omenjenega gospoda pustil štiri dolge ure pri zabavi, a ker je videl, da neče kupiti vstopnice, ter se je ko naš nasprotnik celo surovo vedel, primoran je bil, zahtevati od njega, naj si omisli znamenje, ker ono drugo nij bilo na njegovo ime kupljeno. Ker se je pa gospodič ustavljal, pokazala so se mu vrata, skozi koja so ga spremili četiri Zulukafri z nekoliko harlekini, spodaj pa mu je globokim poklonom vratar odprl široko vežna vrata. — Ljubljanski „Tagblatt“ pa je bil razžaljen, da se njegovemu pristašu nijso roke ljubile, udrihol je po „Sokolovem“ društvu tako „kulturno“, da je bil odbor primoran od urednika zahtevati, naj prekličé razuzdano poročeno stvar. Ker pa v svojej „intelijenciji“ i „kapitalnej“ poštenosti tega nij hotel storiti, vložila se je pritožba pri okrajnej sodnji zoper njega ter je bil pri obravnavi dne 20. t. m. obsojen, da mora v svojo „čast“ popraviti stvar tako, kakor „Sokol“ zahteva. Kaj porečete, ali ni to — „bildunga“?

Ljubljansko društvo „Sokol“ je pri svojem zadnjem „jour fixu“ dne 21. t. m. sprejelo predlog g. Hlavka, naj se skliče izvenredni občni zbor, da se imenoje častnim udom gospod državni poslanec, dr. Vošnjak, vsled zaslug v državnem zboru za slovansko stvar ter sijajne zmage o vpeljavi slovenskega jezika v vse šole po Slovenskem.

Z Brkinskih hribov materijske županije, dne 29. februarja.

V „Edinosti“ beremo, kako se letos po slabi letini godi po naši Istri i drugod našim ubogim ljudem, da nemajo ni hrane, ni potrebne obleke s čem si priskrbeti. — Tudi nam na kranjsko-istrskeji meji nij nič boljše. — Letošnja huda zima nas je tako hudo trla, da nismo mogli z ene vasi do druge, vsa pota nam so bila zaprta, da nij bilo moč voziti i si kak groš pridobiti za sol i druge potrebe, ker vajeni smo voziti butarice iz naših majhnih gozdov v Trst. — Govori se tukaj, da nam vlada sečnoj prepové, kar Bog ne daj! kaj počne potem ubogi kmetič?

tudi moža ni na domu, če si on z delom v mestu kruh služi, kmetištvo ne trpi toliko, da le gospodinja skrbi, da se po zemljišči opravijo potrebna dela; če pa obadva drugod dobiček lovit, potem mora gospodarstvo v hiši i na zemljiščih propasti. I prav zato gre kos za kosom lepih, rodovitnih zemljišč v tnje roke; prav zato mestna gospoda zmirom bolj izpodirva našega kmeta iz njegovega premoženja, i nekdanji premožni, srečni okoličan je po vsem tem berač in sužen gospodu, ki ga tlačí i proganja. Le v tistih hišah, kder žena zvesto opravlja svoja dela, kakor marljiva kmečka gospodinja in mati, drži se kmetištvo dobro — k ljubju vsem slabim letinam, ter množi se blagostanje; take ženske pa večidel niso perice, ampak prave kmetice.

Omeniti mi je še neke druge napake, ki iz te ženske obrtnije izvira. Ne le, da umazane čunje in vedna mokrota v hiši možkih ne morete vabiti na dom in da zato rajši drugam, posebnó v krčmo zahajajo; temuč možje tudi zavolj tega radi svoj teško zasluženi denar zapravljajo, ker vedó, da žena s perilom živež služi i da družina ne pomre za lakoto, ker perilo donaša kruh vsej družini v hiši. To je krivo, da možje ne čutijo v sebi tiste svete dolžnosti, ki vsacemu možu in očetu veleva, naj skrbi za potrebno hrano svoje družini, večkrat se celó godi, da pije mož na račun perila.

Vse to je gola resnica i noben okoličan mi ne more očitati, da so moje besede izmišljene ali pretirane.

V prejšnjih letih smo nekoliko novcev skupili iz sadja, jabelk, čespej, in za vino — a letos nij bilo vsega nič, i zato naše ljudi sprelija strah, kaj se le bode, ker je uže brez tega ubogo naše ljudstvo preveč v dolgih tako, da so e. kr. pisarnice polne s tožbami i drug tirja družega — torej je res usmiljenja vreden ubogi naš kmetič.

Ker uže o tožbah in e. kr. pisarnicah govorimo, naj potozimo še to, da pri našej slavnej e. kr. sodnji v Podgradu gospodari zgoli nemškutarija tako, da ne dobivamo v roke nijednega spisa ni rasodbe v slovenskem našem jeziku — še celo poklica ne; čemu nam je tedaj 19 paragraf državnih osnovnih postav? — Vse drugače je v bližnjem Sežani, tam e. kr. sodnja vse v slovenskem jeziku rešuje, rasodbe in vse spise razpošilja v razumljivem slovenskem jeziku. Bog dal, da bi se tudi Podgradom na boljše obrnole!

Ubogi domobranec.

V Trstu, dne 1. marcija.

Včeraj je imelo „Slovansko podporno društvo“ ob početku društvenega leta večerno zabavo. Tržaški pevski zbor je jako lepo prepeval i vrstilo se navdušeni govori. Prvosednik g. Dolinar je povdarjal začetek slovenskega gibanja ter njemu, ki ga je probudil, očetu dr. Bleiweisu, srčno zdravico napil. Nastalo je gromovito ploskanje i zahtevanje, naj se to brzojavlja dr. Bleiweisu, kar se je tudi brez odloga storilo.

Veselica je bila potem jako živahna, i marsikateri delalec, ki je bil doslej v laškem društvu, veselil se je, da sme v društvu tako govoriti, kakor ga je učila mila mati. Vi, slovenski bogatini, ki imate na stotine delalcev pod sabo, stopite sami v društvo, i potem stopijo vanje tudi vsi vaši delalci vam i sebi na korist.

Kritični politični pregled.

Domače dežele.

Državni zbor ima toliko dela, da mu ne bo mogoče dokončati je do velike noči; sniti se bo tedaj moral še meseca aprila, da dovrši proračun za to leto; zato pa se tudi ne bodo mogli še k malu odpreti deželni zbori.

Nov finančni minister baron Kriegsau, vprašan, kako se misli gledé novih davkov vesti, odgovoril je, da se primanjkljaj mora pokrívati z novimi davki, kakor to uže prestolni govor omenja i zato je treba, da se vladni predlogi o novih davkih vzmó v obravnavo; omenil je tudi, da vlada namerjava prihodnjo jesen predložiti načrt postav zastran davka od osebnih dohodkov.

V gosposkej zbornici državnega zbora se je napravila federalistiška stranka, katerej so na čelu knezi Karol Schwarzenberg, Konstantin Čartoryski in Adam Sapieha, potem grof Falkenhayn in dr. Habjetinek. V programu ima te točke: Varstvo pravice v javnem življenji sploh, soglasje mej cerkvijo i državo, enakopravnost vseh narodnosti, uvedenje enakotežja v državnem gospodarstvu in državna velevlast.

Prvo delo novega naučnega ministra je sprememba nemškega gimnazija v Valaškem Mezeriči na Moravskem v česk gimnazij. — To je dober začetek.

25. min. meseca so bili kranjski poslanci pri naučnem ministru ter mu priporočili šolske zadeve. O kranjskem gimnaziju je minister rekel, da pripoznava njegovo potrebo i upa, da se obrani; dalje se je izjavil, da on ni prijatelj germanizatoričnih namer, da imajo šole namen, ljudstvo izobraževati i da mora temu podloga biti povsod domači narodni jezik. — Tudi to je dobro znamenje; več nikoli nismo zahtevali.

Vojvoda Württemberg se je zopet vrnil v Serajevo. Vest, da pride Dahlen ali Ivanović na njegovo mesto, niso se tedaj potrdile.

Trgovinski minister je povabil klub desnega središča poslanske zbornice, naj pošlje dva zaupna moža k obravnavam o trgovinskej pogodbi z Nemčijo. Izvoljena sta bila kranjski poslanec dr. Poklukar in Hipolit. Imela bosta brez dvombe težek posel; mučno je sklepati pogodbe z Nemčijo, ker ona se ozira vedno le na svojo korist, nam pa je še v vseh pogodbah škodo delala. Iz Nemčiji ne dohaja nič dobrega.

Sedaj prebajam na drugo prašanje, da preiščem, kako vpliva „perilo“ sploh na zdravje naših peric i njihovih družin. Tudi tukaj nahajamo veliko škodo ubozemu okoličanu.

Vsak lahko umeje, da tako teško, trudapolno delo v najhujšem mrazu, v burji i dežji, v poletnej vročini mora zdravju jako škodovati. Morebiti nobeno kmetiško opravilo ne zahteva od človeka toliko požrtvovanja, kakor delo naših peric, in da je zdravju v resnici jako škodljivo, to spozna lahko vsak, kedor dobro opazuje naše ženske perice. Redkoma nahajaš mej njimi ona polna rudeča lica, ki nam na veselje razodevajo telesno zdravje in krepost, duševni mir in zadovoljnost, kar se navadno opazuje mej pravimi kmeti; večidel so prav izstradani obrazi, na katerih bereš le trpenje in pomanjkanje zadostne hrane i potrebnega miru. Res je, da se odkljujejo lepa tržaška slovenska dekleta po krasnej svojej zunanjosti, da jim kipi zdravje in veselje iz okroglega belorudečega obraza, da se ti srce raduje, ko gledaš čilo stopajoče mimo tanjke bledolične i slabotne meščanke. Ali k malu zgine lepota mlade okoličanke; učakala je 30. pomlad, pa navadno je uže le senca poprešuje krasotice, zginola je živa barva, upadli ste lici. Ali ni to žalostno znamenje, ki se opazuje le v takih okolinostih, kder prevagujejo siromašne i nezdrave razmere?

Vprašajmo zdravnikov, ki imajo z okoličani opravilo i ti nam povedo, da se pri naših ljudeh razne bolezni širijo, ktere navadno kmečkega ljudstva ne obiskujejo prepogostoma, da so ubo-

Poslanska zbornica je z veliko večino zavrgla predlog o vojaškeji taksi ter odložila ga do tistega časa, ko se bode sklepalo o olajšavah pri vojnej postavi. S tem je dobil ustavoverski minister Horst nezaupnico, ki mu utegne še preglavico delati.

Sklenolo se je tudi, da imajo biti nova zidanja, prizidanja i prezidanja 12 let davka prosta; če se pa pri tacih zidanjih širijo ulice i trgi, tedaj 30 let ne bodo davka plačevala.

Pri Plevljah je naše vojske nedavno napala oborožena turška četa. Naših vojakov ni bil nobeden ranjen ali mrtev, ujeti pa so bili štirji Turci. Zarad tega napada i ker se je zvedelo, da se pri Plevlji i Prepolji nabirajo turške čete, zaukazalo je bosensko vojno poveljstvo čete razkropiti.

Tuje dežele.

Črnogorci bodo vendar le morali Plavo i Gusinje z orožjem vzeti; turška vlada je le zato ponujala zameno, da je vso reč zavlekla, nikakor pa ni imela dobre volje. Poročila iz Skadra pravijo, da je v Plavi i Gusinji 10 do 12,000 vojakov, ki imajo kanone i dobro orožje; niso sami Albanci, temuč tudi turški beguni, klateži iz Makedonije i kosovskega okrožja. Muktar paša sedi v Prizrenu i mirno gleda, da se nabira iz vseh krajev smetljaka zoper Črnogorce.

Bulgarski knez predeluje v Peterburgu bulgarsko ustavo. Kneževa oblast se ima razširiti, narodni zbor skrčiti na 50 poslancev, katerih ima ljudstvo le 25 voliti; sestaviti se ima starešinstvo iz 15 udov, društvena pravica omejiti i censura uvesti.

Deželni namestnik v Varšavi je poklical k sebi vse urednike poljskih časnikov ter jim na srce pokladal, naj na poziv ruskih njihovih tovarišev delajo na to, da se doseže sprava mej Rusi i Poljaki. Vsi uredniki so mu zagotovili, da bodo delali za spravo, le eden je ugovarjal, da tiskarne zadeve niso ugodne, da bi lahko bilo doseči odkritosrčno spravo.

Dalje se poroča iz Varšave, da poljsko plemstvo pojde čestitat ruskemu carju v Peterburg na srečnej njegovej rešitvi. Deputaciji bosta na čelu knez Vielopolski i grof Zamoycki. Deputacija, obstoječa iz 50 plemenitšev v narodnej obleki, bode carja prosila, naj pride za dalj časa v Varšavo ter mu izroči adresu, v katerej se pravi, da je ves poljski narod porok za osebo svojega kralja. Ta i taka poročila so vesela, ker so poročto, da se polega staro sovrašstvo mej Poljaki i Rusi, i da ni več daleč čas, ko si roke podasta dva največja slovanska naroda. Prav veselo znamenje je tudi to, da mej Poljaki ni nihilistov.

Vsled poskušene umora ruskega cesarja i njegove rodovine je car ukazal, da se ima postaviti v Peterburgu komisija, ki naj čuje nad državno i družabno varnostjo. Tej komisiji je vodja iz zadnje turške vojne slavnostni general Loris-Melikov, ki ima oblast voliti komisijne ude po lastnem menjenji i kateremu so podvrženi vsi uredi i dolžni mu pomagati povsod, kodar koli bi zahteval.

Italia irredenta vedno bolj roji; v Napolji je izdala prglas: „All'erta“, v katerem pozivlja Italijane, naj napadó Tirole i primorske naše dežele ter ustanove italijansko republiko. Nek „Comitato Lombardo“ pa nabija po zgornje-italijanskih mestih proglase na zidove, v katerih mej drugim pravi: Mi ne napademo svojih bratov, mi nesemo le nihilistično zaroto na sovražnikovo zemljo i ne odjenjamo, dokler se zadnja ped italijanske zemlje Italiji ne vrne.

Papež je 20. min. meseca praznoval drugo obletnico svojega posajenja na papežev stol. Prišli so mu čestitat kardinali, katerim je mej družim razodel tudi svoje veselje, da je božja roka čuvala blazega ruskega carja pri grozovitem napadu v zimskej palači v Peterburgu.

Bismark je nevarna zbolel; to sicer ni nič posebnega, a po nevarnih njegovih boleznih navadno nastopajo še dosti nevarniše vojne i tudi druga znamenja kažó na take; na Francoskem uže zapirajo pruske častnike, ki gledušijo njihove trdnjave.

Turški sultan tudi ni svojega življenja varen. Pri necem Papadopulosu, ki je pod angleškim varstvom, našli so petarde, katere so bile neki namenjene zoper sultanovo življenje.

Turkmeni se na vso moč pripravljajo na vojno zoper Ruse. Kan Bardi Nur je poklical vse glavarje v Merv, razglasil, da je vera v nevarnosti ter poslal poslance v Perzijo in vladi v Indiji.

ge ženske tolikim slabostim podvržene le vsled preteškega dela in preslabega živeža. Bati se je, da nekdanje, jako zdravo in močno okoliško ljudstvo popolnoma izgine vsled svoje nevednosti in slabega gospodarstva.

Nečem preiskavati vsega gnjusca, ki zavít v umazanih gosposkih cunjah v našo okolico prihaja, le to hočem omeniti, da se vselej, ko vlada v Trstu kakošna nalezljiva bolezen, n. pr. kolera, koze i. t. d. hitro razreže po okolicin smrt kosi mej našimi kmeti bolj neusmiljeno, nego v mestu. I kako ne bi! Znano i dokazano je, da se po nobenej stvari tako hitro i gotovo ne širi kužna bolezen, kakor po obleki i sploh po tkaninah. Kdo pa pere vso obleko tacih bolnikov? Naše perice. One prinašajo bolezní strup od prve roke na svoj dom, kužijo sebe in svojo družino.

Koliko žalosti in trpenja ubozemu ljudstvu! Ni človekoljuba, da bi jih svaril in varoval te nevarnosti, ni postave, ki bi branila po tej poti pasti bolezni.

Zdravje je človeku največja dobrota, brez njega ni sreče, a tu se tako lahkomišljeno zapravlja!

Imel bi še mnogo dokazov slabega vpliva „perila“, na naše ljudstvo v okolici; posebno kar se tiče narodnosti i sploh duševne omike; ali nečem preveč kratiti prostora časopisu, ki je tudi drugim predmetom namenjen; preidem tedaj k drugemu delu svoje naloge.

Poročilo

o XXII. občnem zboru političnega društva „Edinost“ za Primorsko, dne 22. februarja t. l. v dvorani tržaške čitalnice.

Začetek ob 10^{1/4} uri dopoldne, pričujočih 76 udov.

Priseduje: g. Viktor Dolenc, podpredsednik; zapisuje g. Ivan Dolinar, tajnik; vladni zastopnik g. višji komisar, vitez Vidic.

Podpredsednik pozdravi zbor in poda je na kratko pregled društvenega delovanja v 6.ih letih, omenja, da je to društvo pri politvah mnogo koristilo, poseben napredek pa je storilo lansko leto s tem, da je pre naredilo pravila in razširilo svoj delokrog tudi na Istro, da je napravilo tabor v Dolini in da si je osnovalo tednik, okolo katerega so se zbrale prav dobre duševne moči; naposled je priporočal udom, naj širijo na vse mogoče načine društvena načela in nauke mej prostim ljudstvom in da tudi skrbé za močno širjenje društvenega lista, ki je prav za prav duša našemu društvu.

Tajnik g. Dolinar poroča o društvenem denarnem stanu, iz katerega poročila je razvidno, da ima društvo primanjkljaja f. 7.60. Temu omenja podpredsednik, da je bilo društveno gospodarstvo zadnja 3 leta nekoliko zanemarjeno, zatorej priporočá novemu denarničarju, naj račune uredi in skrbi za natančno in dobro gospodarstvo, posebno pa, da terja o pravem času in zanikarne ude naznanja odboru, konečno vabi, naj zbor izvoli 3 ude, ki niso odborniki, kateri bodo imeli nalogo pregledati račune v roku enega meseca in poročati odboru, kako so našli račune. Izvolijo se gg.: Vatovec I. M., Vatovec Jos. in Žitko Franc.

Podpredsednik poroča zboru gledé tednika; pravi, da se je posrečilo s pomočjo nekaterih rodoljubov, ki so založili kavejco (f. 3000) osnovati tednik, za kateri list so se pridobile mnoge domače in zunanje izvrstne moči, list bode duševno gotovo odgovarjal vsem zahtevam, le treba, da ga društveniki tudi gnotno podpirajo s tem, da si ga vsi omislijo in da tudi v drugih slovanskih krogih list širijo.

Občni zbor je vzel vse to na znanje in hvalo izrekel odboru.

Nadalje poroča podpredsednik ob osnovi igralnega društva: Osnoval je odbor posebno društvo, katerega udje bodo plačevali za 1 delež f. 2 na mesec, vsak ud sme tudi več deležev imeti; z denarjem, kateri se nabere, kupavali se bodo lozi; na loze igrajo razmerno vsi družabniki, kadar bode lozov toliko nakupljenih, da bode znašala njih vrednost f. 3000 po dnevnem kurzu, potem se položé ti lozi v blagajnico ko kavejca za list in se vrno obligacije onim gospodom, ki so jih začasno posodili.

Konečno prečita g. Dolenc pravila igralnega društva, katera potrdi občni zbor brez promembe. (Pravila priobčimo posebe.) Na prašanje č. g. Gomilščaka, ako oni udje, ki odidejo, umró, ali ne morejo več vplačevati, zgube vplačani denar, odgovori poročevalec, da ne, ampak, da se s takimi udi ali njih nastopniki obračuni in se jim izplača delež po bilanci, kar je uže v pravilih (§. 2) natančno povedano.

Podpredsednik naznanja, da je k temu društvu uže pristopilo 25 udov, ki imajo blizo 50 deležev, tako da znaša uže zdaj mesečno vplačilo okoli 100 gld, nadalje vabi pričujoče, naj se precej vpišó v društvo, v ta namen predstavlja začasnega denarničarja, g. G. Sterle-ta, vodja oddelka tržaške banke, ki je mož skušen v takih zadevah in uživa veliko zaupanja v finančnih krogih. — (Vpisalo se je precej še nekoliko pričujočih.)

(Dalje prihodnjic.)

Domače stvari.

Cesar je imenoval tržaškega kanonika Ivana Sinčiča stolnim dekanom, i dr. Ivana Susta, škofovega kanclerja i častnega kanonika kanonikom v Trstu. Mi čestitamo vrlina gospodoma.

Doktor Bizjak, kakor naznanja tržaška višja deželna sodnja, prisegel je za tolmača za nemški i slovenski jezik. — Žalostno je, da mora višja sodnja imeti tolmača za slovensčino v deželi, katera je večinom slovenska. Sodnje trdé, da je pri nas laški jezik sodniški jezik i prav vse obravnavajo v laškem jeziku brez ozira na to, ali stranka laški umeje, ali ne. Ko je neko društvo iz tržaške okolice ložilo slovanska pravila, velelo se mu je, da mora vložiti še poverjen laški prevod, ker je laški jezik sodniški jezik. — Slovenci smo na Primorskem narod v večini, i kakor tak imamo pravico tirjati, da sodnje z nami slovenski občujejo.

Po razglasu e. kr. namestništva se je nekoliko podaljšal obrok za oglašanje i preskušnje enoletnih prostovoljcev. Razglasa vendar ne umejemo popolnem, ker je prevod nekako čudno izveržen.

Velikanska beseda v Trstu. Prvo saboto po Velikinoči bode v Trstu velikanska beseda (koncert), ona bode še mnogo sijajniša od zadnje, po vsem slovanskem svetu hlajlene. Društvo „Edinost“ i tržaška čitalnica je napravite. V pomnoženem odboru obeh društev je bilo v ta namen vse preskrbeno; volilo se je izmei obeh društev šest odsekov, ki vse potrebno uredé. — Beseda bode v gledišči „Fenice“, ali v „Politeama“. Čisti dohodek do bodo stradajoči na Primorskem.

Volitev enega svetovaleca iz IV. razreda v tržaški mestni zbor se je predzadnjo saboto vršila. „Indipendente“ je delal na vse kriplje za óno stranko, katera čez morje škili. Slovenska stranka se pa volitve ni vdeležila, kar ni prav, ker volitev ni le ustavna pravica, temuč tudi državljanska dolžnost. Nevdeležitev nikakor ne kaže rodoljubja, ampak le mlačnost do ustavnih i narodnih pravic. Obžalovati je toliko bolj, da se Slovani niso vdeležili volitve, ker bi lahko bili zmogli, kajti izmej 2393 volilcev jih je volilo le 415, i dobil je kandidat Progresove stranke 393 glasov. Da so se Slovenci, kakor smo jim svetovali, pripravili o pravem času, gotovo bi bili zmogli, i ta zmaga bi

